

Scenariusz spotkania z rodzicami dzieci ryzyka dysleksji (klasa I)

TEMAT: Uczeń ryzyka dysleksji w szkole i w domu

Opracowanie: Małgorzata Rożyńska

Termin: wrzesień¹

Czas trwania spotkania ok. 60 min

Cele:

- Nawiązanie życzliwej współpracy z rodzicami
- Ustalenie zasad współpracy szkoła–rodzice–uczeń
- Przedstawienie praw i obowiązków uczniów, u których rozpoznaje się ryzyko dysleksji, i ich rodziców
- Zapoznanie z formami wsparcia uczniów ryzyka dysleksji w szkole
- Poinformowanie rodziców o rodzaju pomocy, jaka zostanie udzielona ich dzieciom
- Udzielenie rodzicom dzieci ryzyka dysleksji wskazówek, w jaki sposób można skutecznie pomagać dzieciom w domu

Pomoce:

- Prezentacja multimedialna
- Portret H. Ch. Andersena
- „Bohaterowie baśni Andersena” – prace plastyczne zaprezentowane w formie wystawy np. na sztalugach
- Kserokopie wybranych materiałów dla rodziców
- Pomoce dydaktyczne do prezentacji
- Przykładowe ćwiczenia z serii *ORTOGRAFFII* z *Bratkami*

Przygotowania przed spotkaniem:

- Przygotowanie wystawy prac plastycznych uczniów pod tytułem „Bohaterowie baśni Andersena”
- Przygotowanie wystawki z polecanymi publikacjami: książkami, ulotkami, filmami, programami komputerowymi
- Ustawienie w sali, w której zaplanowano spotkanie, krzesel w kręgu (sprzyja to nawiązaniu dobrego kontaktu z uczestnikami)
- Przygotowanie kserokopii wybranych materiałów dla rodziców

Prowadzący: terapeuta pedagogiczny, pedagog szkolny, logopeda lub inny nauczyciel merytorycznie przygotowany do prezentacji tematu

¹ Po terminie podjęcia przez szkołę decyzji w sprawie rodzaju pomocy, jaka zostanie udzielona dzieciom ryzyka dysleksji (ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się).

PRZEBIEG SPOTKANIA

Zadania	Sposób realizacji	Pomoce	Prezentacja multimedialna	Czas trwania
I. Czynności wstępne: Nawiązanie dobrego kontaktu z rodzicami uczniów. Wprowadzenie do tematu: H. Ch. Andersen – pisarz z dysleksją.	1. Przedstawienie tematu i celu spotkania.			5 min
	2. Przedstawienie osoby zajmującej się w szkole pomocą dzieciom ryzyka dysleksji.			
	3. H. Ch. Andersen – baśniopisarz z dysleksją – nawiązanie do baśni pt. „Brzydkie kaczątko” uznanej za autobiograficzną.	Portret H. Ch. Anderse- na – portrety sławnych osób z dysleksją do- stępne na stronie www. ortograffiti.pl	prezentacja multimedialna – slajdy 2, 3;	
II. Przedstawienie problemu: Co to jest ryzyko dysleksji?	4. Zapoznanie rodziców z informa- cjami: <ul style="list-style-type: none"> • co to jest ryzyko dysleksji i dysleksja rozwojowa; • przyczyny występowania ryzyka dysleksji. 	Załącznik nr 1: Co to jest ryzyko dysleksji?	prezentacja multimedialna – slajd 4;	10 min
III. Miniwykład i dyskusja: Symptomy ryzyka dysleksji charakterystyczne dla wieku 6–7 lat.	5. Przedstawienie symptomów ryzyka dysleksji charakterystycz- nych dla wieku 6–7 lat (wg. M. Bogdanowicz 2002, 2003) Wnioski: <ul style="list-style-type: none"> • Niezwykle ważne jest wczesne dostrzeżenie symptomów i roz- poznanie ryzyka dysleksji. • Dziecku ryzyka dysleksji należy udzielać pomocy jak najszybciej, by problemy nie nasilały się. 	Załącznik nr 2: Symptomy ryzyka dysleksji charaktery- styczne dla wieku 6–7 lat.	prezentacja multimedialna – slajd 5;	15 min
	6. Wymiana spostrzeżeń z rodzica- mi, odpowiedzi na pytania.			

IV. Miniwykład i dyskusja: W jaki sposób można skutecznie przezwyciężyć specyficzne trudności u uczniów ryzyka dysleksji?	7. Prawa i obowiązki ucznia ryzyka dysleksji.	Załącznik nr 3: Prawa i obowiązki ucznia ryzyka dysleksji.	prezentacja multimedialna – slajdy 6, 7;	20 min
	8. Zasady współpracy szkoła–rodzice–uczeń.	Załącznik nr 4: Zasady dobrej, skutecznej współpracy szkoła–rodzice–uczeń. Kontrakt ustalający warunki współpracy – kserokopie dla rodziców.	prezentacja multimedialna – slajd 8;	
	9. Formy pomocy uczniom ryzyka dysleksji w danej szkole – przedstawienie konkretnych propozycji.	Załącznik nr 5: Przykładowe formy pomocy uczniom ryzyka dysleksji w szkole.		
	10. Wskazówki dla rodziców do pracy w domu.	Załącznik nr 6: Wskazówki dla rodziców do pracy w domu – kserokopie dla rodziców.	prezentacja multimedialna – slajd 9;	
	11. Jaką pomoc może otrzymać rodzic w szkole – przedstawienie konkretnych propozycji.	Załącznik nr 7: Przykładowe formy pomocy dla rodziców w szkole.		
	12. Wymiana spostrzeżeń z rodzicami, odpowiedzi na pytania.			
V. Pokaz i prezentacja: Program Edukacyjno-Terapeutyczny ORTOGRAFFITI z Bratkiem.	13. Prezentacja całego programu <i>ORTOGRAFFITI</i> i serii <i>ORTOGRAFFITI z Bratkiem</i>	Przykładowe ćwiczenia z serii <i>ORTOGRAFFITI z Bratkiem</i>	prezentacja multimedialna – slajdy 10, 11;	10 min
	14. Jakie są założenia i cele programu <i>ORTOGRAFFITI z Bratkiem</i> ?	Załącznik nr 8: Jakie są założenia i cele programu <i>ORTOGRAFFITI z Bratkiem</i> ?	prezentacja multimedialna – slajd 12;	
	15. Prezentacja pakietu edukacyjno-terapeutycznego dla ucznia klasy I oraz wskazówek do pracy z serią w domu.	Załącznik nr 9: Wskazówki do pracy w domu na podstawie programu <i>ORTOGRAFFITI z Bratkiem</i> .	prezentacja multimedialna – slajdy 13, 14, 15, 16;	
VI. Zakończenie ogólnego spotkania. Rozmowy indywidualne z rodzicami.	16. Podanie adresów, telefonów instytucji, stron internetowych, gdzie rodzice mogą znaleźć informacje na temat dysleksji oraz wybranych publikacji;	Polskie Towarzystwo Dysleksji www.ptd.edu.pl	prezentacja multimedialna – slajdy 17, 18;	w zależności od potrzeb
	17. Przedstawienie terminów indywidualnych konsultacji z rodzicami w ciągu tygodnia.			
	18. Zachęcenie rodziców do obejrzenia przygotowanej wystawki z polecanymi publikacjami i wystawy prac plastycznych uczniów (w tym ryzyka dysleksji) „Bohaterowie baśni Andersena”.			

Załącznik nr 1

Co to jest ryzyko dysleksji?

Badania prowadzone od lat 80. dowiodły, że **dysleksja rozwojowa** ma podłoże biologiczne. Jest uwarunkowana genetycznie, a więc dziedziczna. Może też być spowodowana zmianami w centralnym układzie nerwowym, wywołanymi nieprawidłowym rozwojem w okresie prenatalnym (ciąży) i oddziaływaniem szkodliwych czynników w okresie porodu i po urodzeniu (np. niedotlenienie mózgu, wylewy wskutek pęknięcia naczyń krwionośnych). Specyficzne trudności w czytaniu i pisaniu mogą być wywołane różnymi przyczynami u różnych dzieci.

Według definicji Międzynarodowego Towarzystwa Dysleksji z 1994 roku dysleksja rozwojowa jest jednym z wielu różnych rodzajów trudności w uczeniu się. Określa się je jako „specyficzne trudności w uczeniu się”, co oznacza, iż przyczyną tych trudności jest nieharmonijny rozwój psychomotoryczny dziecka – niektóre funkcje rozwijają się prawidłowo lub ponadprzeciętnie, zaś inne z opóźnieniem. Dotyczy to zaburzeń rozwoju niektórych funkcji poznawczych i ruchowych oraz ich współdziałania (integracji percepcyjno-motorycznej).

Dysleksja przejawia się zaburzeniami funkcji poznawczych i ruchowych:

1. Uwagi, pamięci, percepcji słuchowej

Dziecko nie spostrzega różnicy pomiędzy głoskami podobnymi (t–d), myli je podczas zapisywania, myli słowa różniące się jedną głoską (koty–kody), ma trudności z dokonywaniem analizy sylabowej, a przede wszystkim analizy głoskowej, czyli wydzielenia głosek ze słów (rak = r + a + k). Powoduje to, że zapisując wyrazy opuszcza lub dodaje litery czy sylaby, może nie umieć rozpoznać rymujących się słów (rok–rak–sok), ani wymyślać słów do rymu. Zaburzenia uwagi słuchowej i pamięci fonologicznej w dalszej karierze szkolnej dziecka powodują opuszczanie wyrazów podczas dyktanda, trudności z przypomnieniem sobie właściwego słowa podczas pisania samodzielnego i podczas czytania.

2. Uwagi i spostrzegania wzrokowego, pamięci wzrokowej

Dziecko ma w klasie I trudności z zapamiętywaniem liter, długo utrzymujące się trudności z ich odróżnianiem, stąd mylenie liter podobnych pod względem kształtu (t–l–ł, m–n), zapominanie kształtu rzadziej występujących liter (F, H, ł), co utrudnia ich zapisywanie czy też utrudnia czytanie elementarne (dekodowanie). W dalszym etapie nauki czytania prowadzi to do wydłużania czasu dokonywania syntezy i odczytania globalnego wyrazu (przykład: podczas odczytywania wyrazu sok odbywa się najpierw literowanie – s,o,k, potem wtórna synteza s + o + k = sok). W klasach starszych uczniowie z zaburzeniami pamięci wzrokowej mogą mieć trudności z utrwaleniem poprawnej pisowni wyrazów zawierających trudność ortograficzną (rz–ż, ó–u, h–ch).

3. Motoryki

Z powodu zaburzeń ruchu narządów mowy oraz ruchu gałek ocznych podczas czytania dziecko słabiej rozpoznaje podobnie brzmiące głoski. Zaburzenia manualne w zakresie małej sprawności ruchowej rąk, słaba pamięć ruchowa i wolniej przebiegająca automatyzacja ruchów podczas pisania nie tylko wpływają na wolne tempo pisania, niski poziom graficzny pisma i łatwe męczenie się ręki, lecz również na trudność zapamiętania wzorców ruchowych, które pozwalają na zapisywanie w sposób automatyczny poprawnej formy wyrazów. Zaburzeniom ruchowym często towarzyszą zakłócenia kształtowania się lateralizacji, czyli dominacji narządów ruchu po jednej stronie ciała. Przykładem opóźnienia rozwoju lateralizacji jest oburęczność, zamiast oczekiwanej prawo lub leworęczności u dziecka powyżej 7 lat. Obuoczość utrudnia sprawne czytanie. U dzieci dyslektycznych często występuje skrzyżowana lateralizacja (na przykład praworęczność i lewooczość w powiązaniu z innymi zaburzeniami). Nieprawidłowej lateralizacji często towarzyszą zaburzenia orientacji, szczególnie w rozpoznawaniu kierunków w przestrzeni oraz lewej i prawej strony własnego ciała. Dzieci z takimi zaburzeniami mają kłopot z rozróżnianiem liter o podobnych kształtach, lecz inaczej położonych w przestrzeni, jak: p–b–d–g, piszą litery lustrzanie, zapisują wyrazy oraz zdania od strony prawej do lewej.

Przyczyną ryzyka dysleksji oraz dysleksji rozwojowej mogą być nie tylko zaburzenia rozwoju poszczególnych funkcji uczestniczących w czytaniu i pisaniu, ale i brak ich dobrego współdziałania (koordynacja wzrokowo-ruchowa podczas pisania, wzrokowo-słuchowa podczas czytania itp.).

Objawy dysleksji mają swoją dynamikę i zmieniają się wraz z wiekiem. **Ryzyko dysleksji** można rozpoznać w wieku przedszkolnym w oparciu o symptomy dysharmonijnego rozwoju psychoruchowego dziecka. Jeśli próby pomocy w formie ćwiczeń stymulujących w klasie 0 i korekcyjno-kompensacyjnych na etapie edukacji wczesnoszkolnej (klasy I–III) nie przyniosą poprawy, rodzice powinni z dzieckiem udać się na badanie diagnostyczne do poradni psychologiczno-pedagogicznej. Opinia o dysleksji rozwojowej wydana po trzeciej klasie szkoły podstawowej jest ważna na cały okres edukacji szkolnej (zgodnie z nowymi przepisami o pomocy psychologiczno-pedagogicznej). Badanie diagnostyczne jest dokonywane w poradni psychologiczno-pedagogicznej przez zespół złożony z psychologa, pedagoga i logopedy. W poradni korzysta się w razie potrzeby z konsultacji lekarskich (na przykład okulistycznej, laryngologicznej, foniatrycznej, psychiatrycznej), aby wykluczyć wadę zmysłu jako przyczynę trudności lub by stwierdzić potrzebę psychoterapii, gdy pojawiają się wtórne zaburzenia nerwicowe, na przykład depresja.

Badanie psychologiczne pozwala ocenić poziom funkcjonowania intelektualnego. Natomiast w badaniach pedagogicznych ustala się, czy trudności w czytaniu i pisaniu występują jednocześnie czy w izolacji, oraz w jakim nasileniu. Analizuje się jakościowo błędy i rodzaj trudności oraz zestawia te dane z pozostałymi wynikami, aby je zinterpretować. Ustala się również stopień opanowania programu nauczania i ewentualny wpływ zaniedbania środowiskowego i dydaktycznego na umiejętności dziecka.

W wyniku badań **stawia się diagnozę ryzyka dysleksji i dysleksji rozwojowej**, jeżeli:

- stwierdza się prawidłowy rozwój umysłowy,
- występują u dziecka istotne opóźnienia rozwoju funkcji (słuchowo-językowych, wzrokowo-przestrzennych, ruchowych, integracji tych funkcji), które stanowią podstawę do wykształcenia się umiejętności czytania i pisania,
- występowanie trudności w czytaniu i pisaniu dostrzega się od początku nauki szkolnej,
- objawy są nasilone i długotrwałe, nie ustępują natychmiast po podjęciu terapii pedagogicznej.

Nie rozpoznaje się dysleksji rozwojowej, gdy trudności w nauce są:

- wynikiem złego funkcjonowania narządów zmysłu (niedosłuchu lub wady wzroku),
- efektem inteligencji niższej niż przeciętna lub upośledzenia umysłowego,
- skutkiem schorzenia neurologicznego (MPD, epilepsja),
- wynikiem zaniedbania środowiskowego i dydaktycznego.

Załącznik nr 2

Symptomy ryzyka dysleksji charakterystyczne dla wieku 6–7 lat (M. Bogdanowicz 2002, 2003)

Lp.	Obszar diagnozy	Objawy u dziecka
1.	motoryka duża	Obniżona sprawność ruchowa (dziecko słabo biega i skacze, ma trudności z wykonywaniem ćwiczeń równoważnych, ma trudności z uczeniem się jazdy na rowerze, hulajnodze, nartach).
2.	motoryka mała	Trudności z wykonywaniem precyzyjnych ruchów w zakresie samoobsługi (wiązanie sznurowadeł, używaniem widelca, nożyczek).
3.	koordynacja wzrokowo-ruchowa	Trudności z rzucaniem i chwytaniem piłki. Nieprawidłowe układanie w palcach narzędzia do pisania, trudności z rysowaniem szlaczeków, odtwarzaniem złożonych figur geometrycznych.
4.	funkcje słuchowo-językowe	Trudności z poprawnym używaniem wyrażen przyimkowych, opisujących stosunki przestrzenne: nad–pod, za–przed, wewnątrz–na zewnątrz. Wadliwa wymowa, częste przekręcanie trudnych wyrazów (przestawianie głosek i sylab, asymilacje głosek, na przykład sosa lub szosza), błędy gramatyczne. Trudności z zapamiętywaniem wiersza, piosenki, więcej niż jednego polecenia w tym samym czasie, trudność z zapamiętywaniem nazw, mylenie nazw zbliżonych fonetycznie, trudność z zapamiętywaniem materiału uszeregowanego w serie i sekwencje, jak nazwy dni tygodnia, pór roku, kolejnych posiłków, szeregi czterocyfrowe. Trudności w różnicowaniu głosek podobnych (z–s, b–p, k–g), trudności z wydzieleniem sylab i głosek ze słów, ich syntetyzowaniem (zaburzenia analizy i syntezy głoskowej i sylabowej) oraz manipulowaniem ze strukturą fonologiczną słów (trudności z wykonaniem poleceń typu: odszukaj słowa ukryte w nazwie „lewkonia”, wymyśl rym do słowa „kotek”, o czym myślę: Baba ..aga).
5.	funkcje wzrokowe	Trudności z wyróżnianiem elementów z całości, a także z ich syntetyzowaniem w całość, na przykład podczas budowania konstrukcji z klocków lego, układania mozaiki według wzoru, trudności z wyodrębnianiem szczegółów różniących dwa obrazki, z odróżnianiem kształtów podobnych (figur geometrycznych, liter m–n, l–t–ł) lub identycznych, lecz inaczej położonych w przestrzeni (liter p–b–d).
6.	lateralizacja	Opóźnienie rozwoju lateralizacji: mimo prób ustalenia ręki dominującej dziecko nadal jest oburęczne.
7.	orientacja w schemacie ciała i przestrzeni	Opóźnienie orientacji w schemacie ciała i przestrzeni: (prawa ręka, lewa noga itp.), w kierunku na prawo i na lewo od siebie (droga na prawo).
8.	orientacja w czasie	Trudności w orientacji w czasie (określanie pory roku, dnia, godziny na zegarze).
9.	czytanie	Trudności w nauce czytania (dziecko czyta bardzo wolno, głoskuje, nie zawsze dokonuje poprawnej wtórnej syntezy, przekręca wyrazy; nie rozumie przeczytanego tekstu).
10.	pierwsze próby pisania	Przy pierwszych próbach pisania – pismo lustrzane, zapisywanie wyrazów od strony prawej do lewej.

Załącznik nr 3

Prawa i obowiązki ucznia ryzyka dysleksji

- Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej dotyczące potrzeb uczniów ryzyka dysleksji i z dysleksją rozwojową gwarantują prawo do diagnozy, terapii, dostosowania form i metod nauczania i obligują szkołę do udzielania tym uczniom specjalistycznej pomocy dostosowanej do ich potrzeb i możliwości.
- Szkołę podstawową uznaje się za miejsce rozpoznawania specyficznych trudności w nauce, uzdolnień i predyspozycji oraz udzielania dzieciom indywidualnego wsparcia. Dokonywanie diagnozy specjalnych potrzeb edukacyjnych dzieci, w szczególności objętych wychowaniem przedszkolnym, wynika z obowiązującej od 1 września 2009 r. podstawy programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół.
- Proces prowadzonej w szkole diagnozy (obserwacji i rozpoznawania) obejmuje określenie obszarów dobrego funkcjonowania, zdolności, zainteresowań i dążeń ucznia.
- Rozwiązania organizacyjne odnoszące się do pracy z uczniami ze specyficznymi trudnościami w nauce mają zapewnić im wsparcie i zindywidualizowaną pomoc w zależności od dokonanego na poziomie szkoły rozpoznania jego trudności i uzdolnień. Indywidualizowanie pracy z uczniem należy wprowadzić zarówno na obowiązkowych jak i dodatkowych zajęciach edukacyjnych.
- Do najważniejszych działań wspierających uczniów ryzyka dysleksji i z dysleksją rozwojową jest opracowanie przez nauczycieli i specjalistów **zindywidualizowanego programu edukacji zawierającego elementy wsparcia**.
- W trosce o prawidłowy rozwój psychofizyczny swojego dziecka rodzice powinni wspomagać szkołę w prawidłowym organizowaniu procesu dydaktycznego, poprzez wypełnianie zaleceń nauczycieli wynikających z obserwacji dziecka i oceny dojrzałości szkolnej, gotowości szkolnej dziecka oraz informacji specjalistów, a także informacji i zaleceń zawartych w opinii psychologiczno-pedagogicznej.
- Obowiązkiem ucznia i rodzica jest podjęcie pracy nad trudnościami w ramach form pomocy, jakie zaproponuje mu szkoła. Szansą skutecznej pomocy jest systematyczna praca dziecka w szkole pod kierunkiem specjalisty terapii pedagogicznej (lub innego nauczyciela) i w domu z rodzicem. Rodzice ucznia ryzyka dysleksji muszą nabrać przekonania o konieczności i celowości stałej pracy z dzieckiem w celu umożliwienia mu wyrównania szans edukacyjnych. W przeciwnym razie trudności będą się nasilały i pogłębiały, a w konsekwencji znacznie ograniczą zdolność dziecka do odnoszenia sukcesów w dalszej edukacji.
- Rodzice dziecka ryzyka dysleksji powinni wiedzieć, że **prawa to nie przywileje ani zwolnienie od pracy, lecz stworzenie właściwych warunków do uczenia się dziecka i wspieranie go w pracy nad jego problemem**.

Załącznik nr 4

Zasady współpracy szkoła–rodzice–uczeń**Partnerska współpraca z rodzicami:**

- zawarcie kontraktu,
- udzielanie wskazówek, jak pracować z dzieckiem w domu,
- wymiana informacji o postępach ucznia lub napotykanym przez niego trudnościach.

Kontrakt zawarty na podstawie opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, ustalający warunki współpracy nauczyciela/terapeuty i rodziców (opiekunów)
..... dla dobra dziecka dyslektycznego

1. Nauczyciel/terapeuta zobowiązuje się do:

- organizowania pomocy w formie zajęć korekcyjno-kompensacyjnych lub koordynowania samodzielnej pracy dziecka w domu,
- informowania o dostępnych materiałach i środkach umożliwiających pomoc uczniom z dysleksją,
- proponowania materiałów do ćwiczeń,
- informowania o postępach dziecka (dwa razy w roku szkolnym),
- proponowania terminów konsultacji dla rodziców,
- odnotowywania udziału ucznia w zajęciach i konsultacjach.

2. Rodzice zobowiązują się do:

- dostarczenia opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej i omówienia zaleceń z nauczycielem/terapeutą,
- zapewnienia dziecku materiałów do ćwiczeń,
- kontrolowania systematyczności uczęszczania na zajęcia,
- udziału w konsultacjach z terapeutą i nauczycielami,
- wspierania dziecka w jego działaniach, zachęcania go, rozmawiania z nim, poświęcania mu większej ilości czasu, interesowania się jego efektami i osiągnięciami w nauce,
- motywowania dziecka do stałych i ciągłych ćwiczeń,
- chwaleń i rozsądnego nagradzania dziecka za efekty pracy, a szczególnie za włożony wysiłek,
- zachowania umiaru w pomocy przy lekcjach.

.....
RODZIC.....
DATA.....
NAUCZYCIEL
TERAPEUTA.....
RODZIC

Załącznik nr 5

Przykładowe formy pomocy uczniom ryzyka dysleksji w szkole

- Udział w zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych lub wyrównawczych prowadzonych według programu **ORTOGRAFFITI z Bratkiem**.
- Udział w zajęciach logopedycznych.
- Udział w programie „Czytamy razem”¹.
- Współpraca z rodzicami mająca na celu wytyczenie toku pracy.
- Udział w zajęciach rozwijających zainteresowania dziecka (koła zainteresowań, zajęcia ruchowe, udział w wycieczkach szkolnych).
- Wzmacnianie mocnych stron dziecka i poczucia własnej wartości przez udział w konkursach, przedstawieniach teatralnych, pełnienie funkcji w klasie.
- Wdrażanie pomocy dydaktycznych ułatwiających naukę czytania i pisanie (nakładki do czytania, nasadki).
- Dostosowanie wymagań do specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów ryzyka dysleksji (załącznik do WSO).

¹ program „Czytamy razem” organizują PTD i YMCA w Gdyni.

Załącznik nr 6

Wskazówki dla rodziców do pracy w domu

RODZICU, podczas pracy ze swoim dzieckiem pamiętaj, abyś przestrzegał następujących zasad²:

- Dbaj, aby **dziecko wykonywało dokładnie i poprawnie** wszelkie polecenia. Przedstawiając mu zadanie do wykonania lub wydając polecenie, nie pomijaj niczego, co może ci się wydawać zbyt oczywiste bądź proste. Sprawdź, czy dziecko dobrze rozumiało, co ma robić i czego od niego oczekujesz. Podawaj tylko proste, krótkie polecenia.
- Pamiętaj: „**raz**” **nigdy nie wystarcza** – uczenie się dzieci ryzyka dysleksji wymaga niezmiernie wielu ćwiczeń i powtórzeń. Jest to potrzebne, aby dana wiedza się utrwaliła, a czynności uległy automatyzacji.
- Naucz dziecko **odpowiedzialności** za wykonaną pracę przez wykształcenie nawyku jej kontrolowania i poprawiania, zanim odda ci do sprawdzenia.
- Staraj się **pracować z dzieckiem twórczo**, w sposób niekonwencjonalny, interesujący. Wykorzystuj nowe pomoce, zaskakujące formy uczenia się, na przykład niech dziecko uczy się liter, układając ich wzór z ciekawych przedmiotów.
- Staraj się zainteresować dziecko tym, czego się uczy. Dobrze, jeśli samo odkrywa, co powinno wiedzieć.
- Stosuj **wzmocnienia** (pochwały, nagrody rzeczowe lub miłe wydarzenia). Niektóre z nich wcześniej ustal jako nagrody i określ zasady ich przyznawania.
- Uczenie i odrabianie zadań domowych organizuj systemem „**małych kroków**”: materiał podziel na części (nie za dużo naraz).
- Obserwuj dziecko, gdy dostrzegasz znużenie, stosuj krótkie przerwy relaksacyjne połączone z aktywnością ruchową.
- Wdrażaj porządek i stały rozkład dnia (ta sama pora wstawania, spożywania posiłków, wykonywania obowiązków, kładzenia się spać). Daje to poczucie spokoju i ładu. Organizm dziecka, zwłaszcza układ nerwowy, ma czas na regenerację.
- Planuj z wyprzedzeniem wszystkie sprawy dodatkowe (nieujęte w rozkładzie dnia), w których dziecko będzie uczestniczyć.
- Dyskretnie przypominaj dziecku o jego obowiązkach.
- Daj dziecku czas na odpoczynek po szkole, odrabianie lekcji powinno się odbywać po niezbyt długiej przerwie. Tuż przed rozpoczęciem pracy niech dziecko wykona kilka ćwiczeń ruchowych przy muzyce.
- Zapewnij dziecku miłe i spokojne miejsce do odpoczynku i zabawy.
- Stwarzaj dziecku warunki do koncentracji uwagi podczas odrabiania lekcji. Trzeba ograniczyć silne bodźce (wyłącz głośną muzykę, telewizor, radio, unikaj głośnych rozmów). Wokół stołu do odrabiania lekcji nie eksponuj zabawek, by nie rozpraszać dziecka.
- Ograniczaj dziecku oglądanie telewizji i granie w gry komputerowe. Zajęcia te powinny się odbywać we wcześniej zaplanowanym czasie i być traktowane jako nagroda (dozowana w ścisłych granicach czasowych). W zamian bardzo wskazane jest wyjście z dzieckiem na spacer lub udział raz w tygodniu w zajęciach sportowych, plastycznych czy tanecznych.
- Dostosuj ilość nauki do możliwości psychofizycznych dziecka.
- Rozbudzaj w dziecku zainteresowania.
- Dbaj o prawidłową dietę, bogatą w białko i nienasycone kwasy tłuszczowe (ryby, owoce morza, tran, witaminy A+E).
- Pilnuj, aby przystępując do nauki, dziecko nie było głodne ani spragnione.
- Ucz dziecko relaksacji.

² Na podstawie publikacji M. Bogdanowicz, A. Adryjanek, M. Rożyńskiej, *Uczeń z dysleksją w domu*, Gdynia 2007.

Załącznik nr 7

Przykładowe formy pomocy dla rodziców w szkole

- Prowadzenie konsultacji indywidualnych ze specjalistą terapii pedagogicznej – udzielanie wskazówek do pracy w domu z dzieckiem.
- Umożliwianie rodzicom dostępu do nowości wydawniczych, programów multimedialnych.
- Prowadzenie szeroko dostępnej gazetki informacyjnej.
- Udzielanie wsparcia rodzicom w postaci szkoleń, konsultacji.
- Ścisły kontakt z wychowawcą i nauczycielami w celu opracowania planu pokonywania trudności na zajęciach edukacyjnych (dzielenie się spostrzeżeniami, pomysłami, wzajemna wymiana doświadczeń).
- Aranżowanie spotkań pomiędzy rodzicami, nauczycielami i specjalistami spoza szkoły.
- Wskazywanie stron internetowych, które zawierają publikacje na temat dysleksji.

Załącznik nr 8

Założenia i cele Programu Edukacyjno-Terapeutycznego *ORTOGRAFFITI z Bratkim*

Program *ORTOGRAFFITI z Bratkim* jest przeznaczony do wdrożenia na pierwszym etapie edukacyjnym. Jego głównym celem jest **kształtowanie gotowości i doskonalenie umiejętności czytania i pisania**.

Ponadto program umożliwia osiągnięcie następujących celów terapeutycznych:

- Rozwój emocjonalny przez: dostrzeganie stanów emocjonalnych bohaterów bajek, rozpoznawanie własnych emocji, nazywanie uczuć i stanów emocjonalnych, kontrolowanie i wyrażanie ich w odpowiedni sposób.
- Rozwój umiejętności społecznych przez: analizowanie sytuacji prezentowanych w bajkach, integrowanie zespołu, systematyczne tworzenie nawyków konstruktywnych zachowań, dążenie do akceptacji innych i tolerancji, budowanie poczucia bezpieczeństwa i zaufania oraz właściwych relacji w grupie.
- Stymulowanie i usprawnianie funkcji percepcyjno-motorycznych.
- Kształtowanie wrażliwości i świadomości fonologicznej.
- Doskonalenie umiejętności poprawnego mówienia.
- Kształtowanie wrażliwości i świadomości ortograficznej.
- Rozwijanie twórczego myślenia i wyobraźni.
- Wspomaganie rozwoju dziecka w zakresie edukacji matematycznej.
- Uzupełnianie wiadomości i umiejętności wynikających z zaniedbania środowiskowego, deficytów rozwojowych, słabszej predyspozycji psychofizycznej i intelektualnej.
- Stymulowanie sfery motywacyjnej rozwoju.
- Budowanie wiary we własne siły i możliwości.
- Motywowanie do pokonywania trudności.
- Rozwijanie zainteresowań.
- Wzmacnianie mocnych stron.

Załącznik nr 9**Wskazówki do pracy w domu na podstawie programu *ORTOGRAFFITI z Bratkiem***

- Dziecko powinno pracować **systematycznie w domu**, kontynuując pracę rozpoczętą w szkole. Najlepiej wykonywać ćwiczenia codziennie 15–30 minut.
- Do pracy w domu służą specjalne **karty pracy domowej**, oddzielne do każdej jednostki lekcyjnej. Na drugiej stronie karty pracy domowej znajduje się karta oceny dziecka, gdzie nauczyciel zaznacza czy uczeń pracował sumiennie i w jakim zakresie osiągnął postępy. Dzięki temu rodzice otrzymują systematyczną informację na temat zaangażowania i postępów dziecka w pracy.
- Ćwiczenia należy rozwiązywać **ołówkiem**, by w razie popełnienia błędu móc go z łatwością skorygować. Po zakończeniu pracy z danym zeszytem nie powinno w nim być żadnych błędów.
- Rodzic powinien **sprawdzić** pracę dziecka i wspólnie z nim nanieść ewentualne poprawki. Należy pamiętać o tym, żeby nie podkreślać błędnie zapisanych wyrazów – należy pokazać prawidłowy wzorzec (na przykład na oddzielnej kartce), polecając dziecku poprawę (wymazanie wyrazu błędnie zapisanego i wpisanie poprawnego zapisu). Wypracowujemy w ten sposób u dziecka nawyk autokorekty.

Bibliografia

- M. Bogdanowicz, A. Adryjanek, *Uczeń z dysleksją w szkole*, Gdynia 2004.
M. Bogdanowicz, A. Adryjanek, M. Rożyńska, *Uczeń z dysleksją w domu*, Gdynia 2007.
M. Bogdanowicz, *O dysleksji. Odpowiedzi na pytania rodziców i nauczycieli*, Lublin 1994.
M. Bogdanowicz, *Ryzyko dysleksji. Problem i diagnozowanie*, Gdańsk 2002.
I. Mańkowska, M. Rożyńska, *ORTOGRAFFITI z Bratkiem. Przewodnik dla nauczyciela*, Gdynia 2010.
M. Bogdanowicz, R. Daruk, B. Ingielewicz, *Czytamy razem. Program doskonalenia umiejętności czytania i rozwijania myślenia*, Gdańsk 2009.